

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України від 11.07.2019 № 975) [www. economy.nayka.com.ua](http://www.economy.nayka.com.ua) | № 11, 2020 | 26.11.2020 р.

DOI: [10.32702/2307-2105-2020.11.100](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2020.11.100)

УДК 334.722:364.46

I. В. Міняйленко,

*к. е. н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
ORCID ID: 0000-0002-0388-6199*

В. В. Биба,

*к. т. н., доцент кафедри економіки, підприємництва та маркетингу,
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
ORCID ID: 0000-0002-0949-206X*

А. А. Кулябка,

студентка,

*Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
ORCID ID: 0000-0002-3527-041X*

ЗАРУБІЖНІ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

I. Miniailenko

*PhD in Economics, Associate Professor,
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»*

V. Byba

*PhD in Technical Sciences, Associate Professor,
National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»*

A. Kuliabka

Student, National University «Yuri Kondratyuk Poltava Polytechnic»

FOREIGN MODELS OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT

Досліджено історію розвитку соціального підприємництва як головного інструменту державного регулювання ринку праці.

Сформовано підхід до визначення соціального підприємництва, як симбіоз поняття підприємництва та якісних ознак благодійної організації, що поєднує в собі отримання прибутку та реальне вирішення соціальних проблем та має інноваційну спрямованість. Досвід економічно розвинутих країни світу показав ефективність даної концепції, а також можливість її існування у різних формах, в залежності від характерних особливостей національних економічних систем.

Метою наукової статті є дослідження зарубіжних моделей розвитку соціального підприємництва та визначення національних особливостей його нормативно-правового регулювання, а також розробка пропозиції організації соціального підприємства для усунення соціальних проблем.

Проаналізовано англійську, німецьку, американську, польську, бразильську та індійську моделі організації та розвитку соціального підприємництва. Визначено можливості їх використання в Україні.

Відзначено англійську модель розвитку соціального підприємництва, особливістю якої є відсутність правової бази, не оподаткування прибутку та динамічний розвиток.

Запропоновано ввести соціальних консультантів у структуру органів місцевого самоврядування для активізації соціального підприємництва. Для оцінювання їх ефективності рекомендовано запровадити показник соціальної корисності як критерій якості послуг.

Розглянуто особливості правового забезпечення реалізації соціального підприємництва та сформовано перспективні напрями їх адаптації до сучасних українських умов ведення бізнесу.

Розроблено рекомендації щодо правового регулювання даного виду діяльності, а саме методологію визначення, оцінювання та державного управління.

Проаналізовано досвід США щодо особливостей реалізації соціальних проектів на традиційних підприємствах. Відзначено актуальність впровадження Закону Ірландії про загально приватне партнерство, що повинно бути імplementовано в Україні. Доцільно використати досвід Італії щодо формування ринку соціальних послуг, який дозволяє приватним особам конкурувати за надання послуг.

Сформовано види організаційно-правових форм соціального підприємництва в Україні, проаналізовано особливості їх функціонування. Проаналізовано та рекомендовано умови кредитування соціальних підприємств згідно програм соціального інвестування WNISEF.

Реалізація розроблених пропозицій сприятиме розвитку соціального підприємництва в Україні в умовах впливу пандемії.

The history of the development of social entrepreneurship as the main tool of state regulation of the labor market is studied.

An approach to the definition of social entrepreneurship is formed as a symbiosis of the concept of entrepreneurship and qualitative features of a charitable organization that combines profit and a real solution to social problems and has an innovative focus.

The experience of economically developed countries has shown the effectiveness of this concept, as well as the possibility of its existence in various forms, depending on the characteristics of national economic systems.

The purpose of the scientific article is to study foreign models of social entrepreneurship development and determine the national features of its legal regulation, as well as to develop a proposal for the organization of a social enterprise to eliminate social problems.

English, German, American, Polish, Brazilian and Indian models of organization and development of social entrepreneurship are analyzed. Possibilities of their use in Ukraine are determined.

The English model of social entrepreneurship development is noted, the peculiarity of which is the lack of legal framework, non-taxation of profit and dynamic development.

It is proposed to introduce social consultants in the structure of local governments to enhance social entrepreneurship. To assess their effectiveness, it is recommended to introduce an indicator of social utility as a criterion for service quality.

Peculiarities of legal support of social entrepreneurship realization are considered and perspective directions of their adaptation to modern Ukrainian conditions of doing business are formed.

Recommendations for the legal regulation of this type of activity have been developed, namely the methodology for identification, evaluation and public administration.

The US experience on the peculiarities of the implementation of social projects in traditional enterprises is analyzed. The urgency of implementing the Irish Law on Public-Private Partnerships, which should be implemented in Ukraine, was noted. It is advisable to use the experience of Italy in shaping the market for social services, which allows individuals to compete for the provision of services.

The types of organizational and legal forms of social entrepreneurship in Ukraine are formed, the peculiarities of their functioning are analyzed. The conditions of lending to social enterprises according to WNISEF social investment programs are analyzed and recommended.

The implementation of the developed proposals will contribute to the development of social entrepreneurship in Ukraine in the context of the pandemic.

Ключові слова: соціальне підприємництво; особливості; правове забезпечення; закони.

Keywords: social entrepreneurship; features; legal support; laws.

Постановка проблеми. Соціальне підприємництво являє собою особливу форму ведення господарської діяльності, яка поєднує у собі елементи комерційної структури разом із функціями і завданнями неприбуткових благодійних організацій. З одного боку, це забезпечує фінансову стабільність та незалежність цієї структури від зовнішніх матеріальних надходжень, а з іншого соціальне підприємство покладає на себе важливі соціальні функції, котрі не є привабливими для представників великого бізнесу, а держава не в змозі забезпечити їх виконання на цьому рівні.

В Україні ідея соціального підприємництва обговорюється вже давно, але і досі не існує регулятивно-правового механізму, в сфері організації цього виду підприємницької діяльності, хоча наша країна має всі передумови для ведення такого типу підприємницької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зарубіжні моделі та особливості соціального підприємництва було досліджено за стратегічними документами різних країн, що їх регулюють [1-10]. Але досить актуальним залишається питання, стосовно правового регулювання та перспектив розвитку соціального підприємництва.

Формулювання цілей дослідження. Поява соціального підприємництва – це в першу чергу, прагнення соціально відповідальних людей усунути соціальні проблеми суспільства. Відповідно до поставленої мети в роботі необхідно дослідити зарубіжні моделі розвитку соціального підприємництва, визначити можливість їх використання в Україні, проаналізувати особливості нормативно-правового забезпечення функціонування соціальних підприємств та розробити пропозиції щодо адаптації українського законодавства.

Вклад основного матеріалу дослідження. Активізація кооперативного руху в Європі з середини XIX століття стала підґрунтям для розвитку соціального підприємництва. Кооперативи, на відміну від бізнесу та некомерційних організацій створюються переважно фізичними особами з метою задоволення власних економічних, соціальних та інших потреб на засадах самоврядування. У вирішенні соціальних проблем країн Європи, кооперативи вже на початку XX ст. відігравали значну роль.

Але початком розвитку соціального підприємства, як економічної інституції варто вважати 60-70-ті роки XX ст. На сьогодні соціальне підприємництво набуло широкого розвитку у всьому світі та здійснюється в різних формах. Багато розвинутих країн світу вже використовують соціальне підприємництво, як інструмент державного регулювання ринку праці.

Соціальне підприємництво – це новий вид діяльності, що поєднує підприємницьке новаторство та соціальну спрямованість, з метою вирішення певної соціальної проблеми.

В окремих країнах, стрімке зростання зумовлено не лише загостренням соціальних проблем, але сформованим належним чином нормативно-правового забезпечення даного виду діяльності. Досвід розвитку соціального підприємництва та моделі, що використовуються в ході його запровадження в різних країнах світу, та можливість їх використання в Україні, наведено в табл. 1.

Узагальнення результатів аналізу моделей розвитку соціального підприємництва та особливостей його нормативно-правового регулювання дозволило визначити, що для ефективного розвитку соціального підприємництва в Україні варто впроваджувати такі положення: враховувати такий показник, як соціальна користь, що використовують у Великобританії.

Таблиця 1.
Національні моделі розвитку соціального підприємництва

Модель розвитку соціального підприємництва	Особливості моделі	Можливості використання в Україні
1	2	3
Англійська	Поштовхом до розвитку соціального підприємництва стало затвердження у 2002 році Програми розвитку. Соціальні підприємства Великобританії динамічно розвиваються, однак не мають єдиної правової моделі. Прибутки соціальних підприємств не оподатковуються за умов, якщо прибуток використаний для реалізації соціальних цілей підприємства або якщо комерційна діяльність здійснюється у процесі реалізації соціальної мети	Для України можливе часткове використання англійської моделі, бо існує проблема невисокої ефективності управління розвитком соціального підприємництва за умов відсутності єдиної правової моделі, тобто статус соціального підприємства може надаватися окремим компаніям, для яких передбачені визначені пільги та державні гарантії.
Німецька	У Німеччині соціальні підприємці зацікавлені лише в обмеженні їх власної відповідальності та існуванні сприятливої системи оподаткування. Німецькі соціальні підприємці кваліфікують свою діяльність як «діяльність, спрямовану на спільний добробут», однак їх підтримка з боку держави не має системного характеру	Доцільно використовувати досвід законодавчого врегулювання статусу соціального підприємства як такого, що повинно «служити спільному добробуту та інтересу», при чому користь від діяльності повинна охоплювати широке коло спільноти..
Американська	Засновники соціальних підприємств не отримують дивіденди, а прибуток повністю використовують на виплату зарплати або розширення соціальної діяльності організацій. Тобто підприємство може отримати податкові пільги лише у разі отримання статусу некомерційної організації. Державна підтримка проявляється у наданні грантів з бюджету, фінансуванні окремих програм, інформаційній підтримці	Можливо використовувати досвід впровадження сертифікації діяльності соціальних підприємств, що підтверджує визнання факту провадження соціально корисної, некомерційної діяльності, а також застосування практики надання грантів з бюджету, кредитів та фінансування окремих програм.
Польська	Засновники соціальних кооперативів звільняються від реєстраційних зборів і можуть отримати одноразову грошову допомогу для початку провадження підприємницької діяльності у розмірі, що не перевищує 4 розміри середньої зарплати на кожного члена-засновника соціального співробітництва. Також надаються податкові послаблення	Можливе використання практики створення соціальних кооперативів, основною ознакою яких є те, що не менше 50 % членів підприємства повинні відноситися до категорії людей, що опинилися в складній життєвій ситуації.
Бразильська	Соціальні підприємства функціонують у формі асоціацій або фондів. Процедура реєстрації соціальних підприємств є досить складною та потребує ряду процедур, результати яких повинні відповідати поставленим вимогам до такого виду діяльності з подальшим отриманням пільг. Крім того, такі організації повинні регулярно оприлюднювати стан своїх розрахункових рахунків	Необхідним є створення структури, подібної до Національної ради соціальної допомоги, що має займатися реєстрацією та сертифікацією соціальних підприємств, а також зобов'язати такі підприємства вести бухгалтерський облік усіх доходів та витрат.
Індійська	Соціальні підприємства функціонують у формі благодійних фондів або неприбуткових організацій. Вони повинні 80 % прибутку використовувати на благодійність, а 20 % - на налагодження оперативної внутрішньої діяльності. Якщо діяльність фінансується за рахунок грантів, то підприємство повинно використовувати 100 % свого доходу на благодійність. У законодавстві затверджено, що саме для соціальних підприємств доцільно вважати благодійними цілями	Для України доцільним є використання досвіду Індії у аспекті законодавчого врегулювання відсоткового співвідношення розподілу використання отриманого соціальним підприємством прибутку, а також затвердження соціальних цілей, на основі якого соціальні підприємства можуть бути звільнені від сплати податків.

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 5; 7; 8; 10]

Будувати партнерські відносини урядом з некомерційним сектором на основі законодавчого регулювання юридичних відносин, варто на прикладі досвіду Австрії, Бельгії, Великобританії та Іспанії; доцільним є введення «соціальних консультантів», експертів за прикладом Великобританії та Канади.

Досвід з делегування державного управління варто запозичити у Ірландії. Послугує добрим прикладом США та Словенія у сфері встановлення процедур щодо здійснення певних проектів та відповідальності за корупційні дії. Зразком децентралізації системи можна обрати Італію, створення рад соціальних систем варто запозичити у Канади тощо.

Розглянемо також підходи щодо розвитку соціального підприємництва в різних країнах з урахуванням національних особливостей його нормативно-правового регулювання (табл. 2).

Таблиця 2.

Національні особливості нормативно-правового регулювання соціального підприємництва

Країна	Нормативно-правова база	Роль, функції та особливості її реалізації
1	2	3
Великобританія	«Закон про соціальні блага» (2013 р.)	Зазначений закон розширює можливості соціальних підприємств в сфері надання державних послуг. Від місцевих органів влади вимагається враховувати при укладанні договорів на закупівлю продукції або послуг такий показник, як соціальна користь, головним критерієм якої визначено підвищення якості послуг. Від органів місцевої влади також вимагається вдаватися до допомоги «соціальних консультантів» і експертів, проводити опитування щодо покращення застосування та розуміння показника соціальної користі
Канада	Законодавство про благодійні та кооперативні корпорації	Законодавство сприяє розвитку соціальних підприємств на рівні традиційних підприємств, втім, розмежовуються підприємства соціального бізнесу та бізнесу соціального призначення. Для соціальних підприємств обов'язковою вимогою є створення спеціальної ради - Ради соціального підприємства, що повинна спостерігати за виконанням правових основ щодо соціального підприємництва. Фахівці державних служб та спеціалісти органів місцевого самоврядування зобов'язані безоплатно на регулярній основі проводити зустрічі, щоб допомогти соціальним підприємствам зростати і розвиватися.
США	Законодавство встановлює процедури щодо здійснення певних проектів	У законі чітко встановлена сфера інтересів всіх секторів економіки, права і обов'язки фінансових та компенсаційних структур. Основними методами виступають торги та процедури, встановлені Державним департаментом. Для проектів, які коштують не менше 300 мільйонів доларів, за законом, створюється Консультативний Комітет, який розглядає пропозиції й їх відповідність правовим актам. Для конкуруючих і небажаних проектів та пропозицій визначаються критерії оцінки, які враховують низку чинників: досвід роботи у даному напрямі роботи; демонстрація можливості виконати необхідну роботу тощо.
Ірландія	«Закон про загально-приватне партнерство» (2002 р.)	Держава делегує повноваження державного управління приватним компаніям, а ті, у свою чергу, громадським об'єднанням. Відповідно розглядають два рівні партнерства: державно-приватне і суспільно-приватне. При цьому, бізнес-структури заключають угоди з державою, а також з громадськими об'єднаннями. У центрі партнерських відносин є бізнес, який частину повноважень делегує громадськості. Держава ці процеси не контролює, а відповідальним є бізнес.
Італія	«Закон про соціальні кооперативи» (1978 р.), «Концепція громадсько-корисних організацій» (1991 р.)	Було відкрито ринок соціальних послуг, що дозволило приватним особам конкурувати за надання послуг, у результаті чого системи соціального забезпечення стали більш ліберальними і з двійними підходами, при якій держава з органами місцевого самоуправління забезпечує найбільш знедолених не в обмін на прибуток організацій. З 1991 р. кооперативи перестали надавати такі послуги. Вводяться загальні нормативні акти, які регулюють діяльність громадсько-корисних організацій. У результаті цих реформ з'явилися сотні операційних фондів, які стали постачальниками соціальних послуг

Джерело: складено автором на основі [3; 4; 6; 9]

Отже, досвід різних країн у сфері реалізації соціального підприємництва необхідно адаптувати до реалій української економіки.

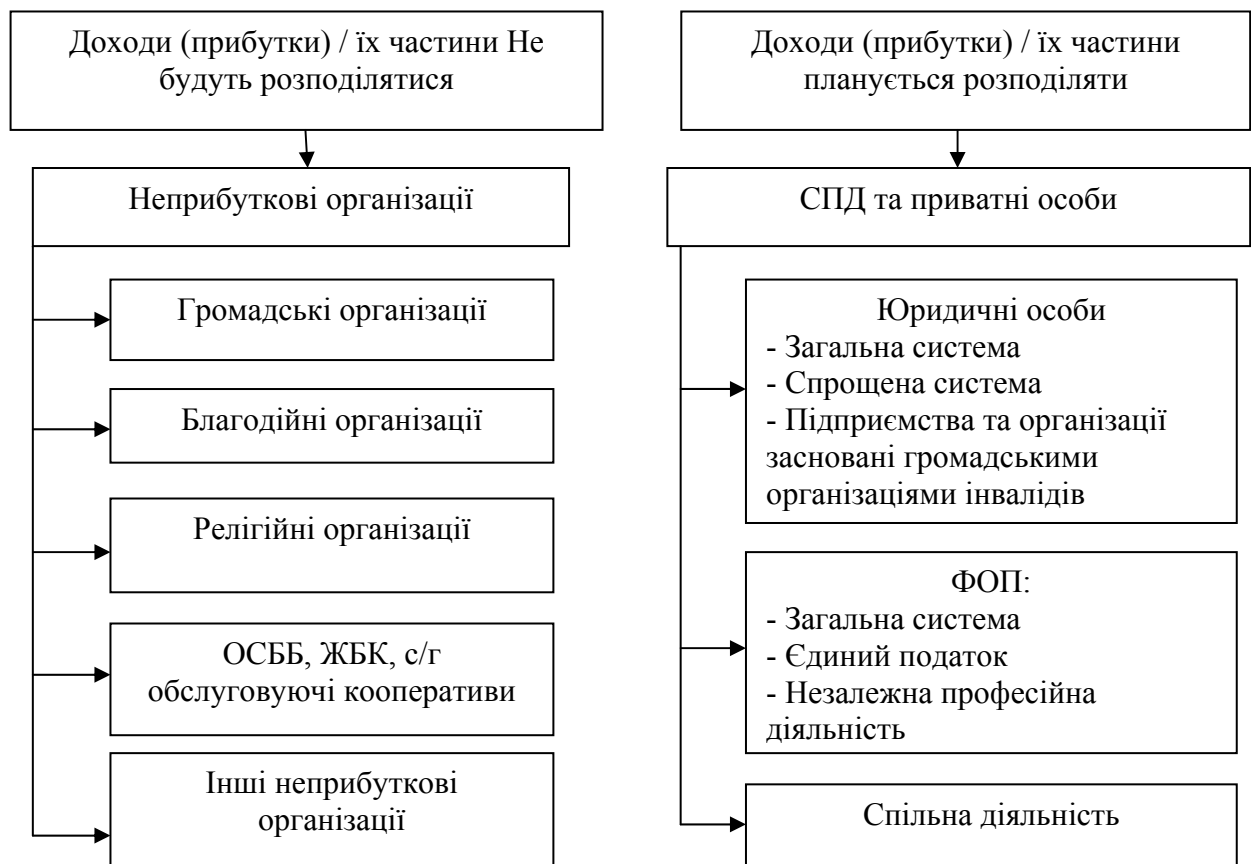
Як ми вже зазначали раніше, в українському законодавстві не існує спеціальної організаційно-правової форми для соціального підприємства. Але це не означає, що здійснення соціального підприємства не існує правової бази взагалі. Так, згідно ст. 62 Господарського кодексу України: «Підприємство – самостійний суб'єкт господарювання, створений суб'єктами для задоволення суспільних та особистих потреб шляхом систематичного здійснення виробничої, науково-дослідної, торговельної, іншої господарської діяльності. Підприємства можуть створюватися як для здійснення підприємства, так і для некомерційної господарської діяльності».

Перед створенням соціального підприємства варто відповісти на такі питання:

1. Чи буде розподілятися прибуток, особливо у разі припинення діяльності соціального підприємства. Він може розподілятися на частково або повністю, на вирішення насамперед визначеної мети: на благодійність, вирішення соціальних проблем, розвиток громади).

2. Яка організаційно-правова форма діяльності інвесторів буде використовуватися та чи будуть здійснюватися майнові внески.

Організаційно-правові форми для здійснення соціального підприємства в Україні наведені на рис. 1.

Рис.1. Організаційно-правові форми для здійснення соціального підприємства в Україні

В тому випадку, коли власники плануються щоразу самостійно вирішувати, яка частина доходу (прибутку) соціального підприємства буде використана на соціальні цілі, а яка – підлягатиме розподілу, - вибір організаційно-правової форми створення соціального підприємства буде здійснюватися поза третім сектором (неурядовими неприбутковими організаціями): шляхом утворення юридичної особи приватного права фізичними особами-підприємцями / фізичними особами, що здійснюють незалежну професійну діяльність.

Якщо прибутки не плануються розподілятися, то найкращою формою є створення благодійної, громадської, релігійної організації, сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи тощо. Така форма організації соціального підприємства дає змогу не сплачувати податок на прибуток, оскільки ці підприємства отримують ознаку неприбуткової організації.

Створення благодійної організації може бути у наступних формах:

- благодійний фонд;
- благодійне товариство;
- благодійна установа.

Залежно від організаційно-правових форми інвесторів підприємницької діяльності громадського об'єднання, що водночас є членами та засновниками (учасниками), виділять такі форми громадських об'єднання:

- громадська організація (якщо засновниками (учасниками) та членами є фізичні особи);
- громадська спілка (якщо засновниками є юридичні особи приватного права, при цьому членами (учасникам) можуть бути юридичні особи приватного права, зокрема громадські об'єднання зі статусом юридичної особи, та фізичні особи).

Кількість засновників громадського об'єднання не може бути меншою, ніж дві особи.

Неприбуткові організації, зокрема ті, що здійснюють соціальне підприємництво, можуть не сплачувати податок на прибуток із отриманих доходів / прибутків за наступних умов:

- установчі документи організації мають відповідати обов'язковим вимогам п.133.4 ст. 133 ПКУ та профільного закону.;

- організація має отримати у фіскальному органі ознаку неприбутковості у порядку, встановленому постановою Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 року №440.

Організація соціального підприємства юридичною особою – має на увазі здійснення діяльності підприємствами та організаціями на підставі обраного коду видів економічної діяльності (КВЕД). Підприємство на загальній системі оподаткування сплачує податок на прибуток за ставкою 18% від об'єкта оподаткування (базова ставка за п.136.1 ст.136 ПКУ).

Порівнюючи податкове навантаження на діяльність соціального підприємства – неурядової організації та підприємства на загальній системі оподаткування, можна зробити такі висновки:

- якщо доходи (прибутки) від здійснення діяльності соціального підприємства будуть цілком спрямовуватися на благодійну, громадську діяльність, то неприбуткова організація не сплачуватиме податок на прибуток з будь-якої суми та будь-яких доходів (прибутків), у той час як прибуткове підприємство на загальній системі оподаткування лише зменшить фінансовий результат до оподаткування на 4 % оподаткованого прибутку попереднього звітного року, при цьому має відповідні обмеження щодо придбання товарів (робіт, послуг) у неприбуткової організації;

- якщо цілями створення та діяльності соціального підприємства є спрямування лише частини доходу (прибутку) на благодійну, громадську діяльність, а решту доходів (прибутків) засновники мають бажання розподіляти між собою – варто обирати організаційно-правову форму платника податку та сплачувати податок на прибуток з об'єкта оподаткування, зменшеного з урахуванням понесених добровільних витрат у встановлених межах.

Підприємства та організації, засновані громадськими організаціями людей з інвалідністю, статутних завдань та цілей мають право здійснювати необхідну господарську діяльність без мети отримання прибутку, а також господарську та підприємницьку діяльність шляхом створення госпрозрахункових установ і організацій із статусом юридичної особи, а також підприємств, заснованих на колективній власності громадських організацій (ст. 14 Закону України «Про основи соціально захищеності людей з інвалідністю в Україні»).

Такі підприємства та організації, хоча і реєструються у відповідному контролюючому органі в тому ж порядку, що і платники податку на прибуток, але звільняються від оподаткування прибутку, що отриманий від продажу (постачання) товарів, виконання робіт і надання послуг. При чому існують певні умови, цього звільнення, згідно до п. 142.1 ст.142 ПКУ:

- протягом попереднього звітного (податкового) періоду кількість людей з інвалідністю, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 % середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу;

- фонд оплати праці таких людей з інвалідністю становить протягом звітного періоду не менш як 25 % суми загальних витрат на оплату праці.

Виключення становить (не звільняється від оподаткування):

- прибуток, отриманий у результаті операцій, що не є продажем товарів (робіт, послуг);
- прибуток від продажу підакцизних товарів та послуг із постачання підакцизних товарів, отриманих у межах договорів комісії (консигнації), поруки, доручення, довірчого управління, інших цивільно-правових договорів, що уповноважують такого платника податку здійснювати постачання товарів від імені та за дорученням іншої особи без передачі права власності на такі товари.

Спільна діяльність без створення юридичної особи – господарська діяльність, що об'єктом контролю двох або більше сторін відповідно до письмової угоди між ними. За цим договором учасники зобов'язуються діяти спільно без утворення юридичної особи. Така форма, може сприяти працевлаштуванню вразливих категорій населення, на сьогодні це в першу чергу, тимчасово переміщені особи та постраждалі в зоні проведення АТО.

Програма соціального інвестування WNISEF (далі PCI), з метою вирішення актуальних соціальних проблем в Україні розробила механізм пільгового кредитування соціальних підприємств, який реалізується спільно з комерційними банками-партнерами. Умови кредитування наведені на рис.2.

Сума кредиту	Від 10000 до 100000 дол. США у гривневому еквіваленті
Валюта кредиту	Гривня України
Кредитна ставка	Від 5% до 10% річних (фіксована ставка протягом усього терміну кредиту). Розмір ставки буде встановлюватися кредитними комітетом програми індивідуально
Термін кредитування	До 36 місяців (3 роки) для придбання обладнання, нерухомості; до 24 місяців (2 роки) для поповнення обігових коштів
Забезпечення кредиту	Ліквідна застава (обладнання, автотранспорт, нерухомість) та Депозит від WNISEF
Власний внесок	Від 10% до 30%
Умови видачі кредиту	100% (одноразово уся сума кредиту) або не відновлювана кредитна лінія (видача суми кредиту кількома траншами)
Цільове використання кредиту	Придбання обладнання, нерухомості, поповнення обігових коштів
Умови погашення кредиту	Класичний графік погашення (% нараховуються на залишок заборгованості по тілу кредиту); анuitет (рівними частинами); інше (за згодою банку)

Рис. 2. Умови кредитування соціальних підприємств згідно Програми соціального інвестування WNISEF

Потенційними одержувачами таких кредитів є соціальні підприємства, що відповідають основним критеріям:

- вони мають бути зареєстровані юридичною або фізичною особою-підприємцем, у відповідності до чинного законодавства України, та здійснювати комерційну діяльність;
- підприємства повинні мати чітко приписану в офіційних документах соціальну (екологічну) мету своєї діяльності;
- підприємства повинні мати чітко прописаний механізм розподілу прибутку, де буде видно, скільки відсотків прибутку планується спрямовуватися на соціальну мету.

Таким чином, організаційно-правові аспекти створення соціального підприємства, мають певні нюанси, з огляду на організаційну та податкову складову, яка визначається у відповідності до форми організації.

Висновки і перспективи подальших досліджень. На сьогодні в Україні не існує ґрунтовних досліджень щодо визначення змісту соціального підприємництва та його правового регулювання. Наразі, в нашій країні використовують такі поняття, як: «соціальний бізнес», «соціальне підприємництво» та «соціально-відповідальний бізнес» як синоніми.

В українському законодавстві, на наш час не існує положення або будь-якого згадування щодо соціального підприємництва. Представлений на розгляд у 2013 р. законопроект «Про соціальне підприємництво» до Комітету Верховної Ради з економічної політики України, не набрав чинності. Для підприємств, що працюють у сфері соціального підприємництва не створено підґрунтя з нормативно-правової бази щодо проведення їх діяльності в цьому напрямку.

Згідно Закону України «Про громадські об'єднання» та Господарському і Податковому Кодексам України є дозволи на таку діяльність, але відсутня сформована методологічна база щодо правового забезпечення даного виду діяльності та державного управління нею.

Щодо перспектив розвитку соціального підприємництва в Україні, то багато експертів наголошують на тому, що воно має великі можливості, на сьогодні. За умови відсутності спеціального закону, що регулює цей напрямок діяльності є можливість побудувати оптимальну організаційно-правову форму для соціального підприємства; також наявність в країні ресурсів, що представляють зацікавленість для цього напрямку діяльності, а саме національні меншини, біженці, учасники бойових дій, особливі соціальні категорії населення). Варто зазначити, що наразі існує підтримка і з боку іноземних фондів щодо розвитку соціального підприємництва в Україні. Таким чином, базуючись на досвіді та моделях побудови соціального підприємництва різних країн світу, в Україні є всі засоби для створення та ведення даного виду підприємницької діяльності.

Література.

1. Досвід Сполучених Штатів Америки щодо розвитку та підтримки соціального партнерства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://slideshare.net/Vovainer/ss-36115255>.
2. Fostering Social Entrepreneurship in Brazil [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://weforum.org/pdf/schwabfound/Linklaters_Schwab_Report.pdf.
3. Legal structures for Social Ventures: Social Enterprise, Social Business and cooperatives in Canada [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.marsdd.com/mars-library/legal-structures-for-social-ventures-socialenterprisesocial-business-and-cooperatives-in-canada/>.
4. Public Private Partnership Legislation in Washington State. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.pacificallawgroup.com/public-privatepartnershiplegislation-in-washington-state/>.
5. Social Entrepreneurship in India // Overseas Indian Facilitation Centre [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://oifc.in/social-entrepreneurship-india>.
6. Social enterprise in the united states and abroad - NCNE [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nationalcne.org/index.cfm/fuseaction/feature.display/feature_id/141/inde.
7. Social Enterprise Social Innovation and Social Entrepreneurship in Poland: A National Report [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fp7-efeseiis.eu/nationalreport-poland>.
8. Social Enterprise Solutions for 21st Century Challenges. The UK Model of Social Enterprise and Experience // Publications of the Ministry of Employment and the Economy. – 2010. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://tem.fi/files/26789/TEM_25_2010_netti.pdf.
9. State Authorities (Public Partnership Arrangements) Act, 2002 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.irishstatutebook.ie/2002/en/act/pub/0001/sec0003.html>.
10. The Development of Social Entrepreneurs in Germany [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://uni-muenster.de/imperia/md/content/ifpol/mitarbeiter/zimmer/developement_of_social_entrepreneurs.pdf.

References.

1. Education (2014), “The experience of the United States of America in developing and supporting social partnership”, available at: <http://slideshare.net/Vovainer/ss-36115255> (Accessed 10 Nov 2020).
2. Schwab Foundation for Social Entrepreneurship Annual Report (2015), “Fostering Social Entrepreneurship in Brazil”, available at: http://weforum.org/pdf/schwabfound/Linklaters_Schwab_Report.pdf (Accessed 10 Nov 2020).
3. MaRS Startup Toolkit (2009), “Legal structures for Social Ventures: Social Enterprise, Social Business and cooperatives in Canada”, available at: <http://www.marsdd.com/mars-library/legal-structures-for-social-ventures-socialenterprisesocial-business-and-cooperatives-in-canada/> (Accessed 10 November 2020).
4. Pasifica Law Group News+Events (2014), “Public Private Partnership Legislation in Washington State”, available at: <http://www.pacificallawgroup.com/public-privatepartnershiplegislation-in-washington-state/> (Accessed 10 Nov 2020).
5. Overseas Indian Facilitation Center (2015), “Social Entrepreneurship in India”, available at: <http://oifc.in/social-entrepreneurshipindia> (Accessed 10 Nov 2020).
6. NCNE (2020), “Social enterprise in the united states and abroad”, available at: http://www.nationalcne.org/index.cfm/fuseaction/feature.display/feature_id/141/inde (Accessed 10 Nov 2020).
7. A National Report (2017), “Social Enterprise Social Innovation and Social Entrepreneurship in Poland”, available at: <http://fp7-efeseiis.eu/nationalreport-poland> (Accessed 10 Nov 2020).

8. Publications of the Ministry of Employment and the Economy (2010), “Social Enterprise Solutions for 21st Century Challenges. The UK Model of Social Enterprise and Experience”, available at: http://tem.fi/files/26789/TEM_25_2010_netti.pdf (Accessed 10 Nov 2020).

9. electronic Irish Statute Book (eISB) (2002), “State Authorities (Public Partnership Arrangements) Act”, available at: <http://www.irishstatutebook.ie/2002/en/act/pub/0001/sec0003.html> (Accessed 10 Nov 2020).

10. National Country Report (2014), “The Development of Social Entrepreneurs in Germany”, available at: http://uni-muenster.de/imperia/md/content/ifpol/mitarbeiter/zimmer/developement_of_social_entrepreneurs.pdf (Accessed 10 November 2020).

Стаття надійшла до редакції 20.11.2020 р.